

سنجش امنیت زنان در بافت فرسوده با تأکید بر رویکرد (CPTED)؛ مورد پژوهی: محله سیاهپوشان دزفول

تاریخ دریافت مقاله: ۴۰۲/۰۹/۰۸ تاریخ پذیرش نهایی مقاله: ۴۰۲/۱۰/۰۴

افسانه شیخی (استاد مدعو گروه شهرسازی و دانش آموخته دکتری سنجش از دور از دانشگاه (UTM)، گروه شهرسازی، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه صنعتی جندی شاپور دزفول، دزفول، ایران)
مجتبی لوزنگنه* (استاد مدعو شهرسازی و پژوهشگر دکتری شهرسازی، گروه شهرسازی، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه هنر اصفهان، اصفهان، ایران)
سیدنادر پورموسوی (استادیار، گروه شهرسازی، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه صنعتی جندی شاپور دزفول، دزفول، ایران)
علی علیدوستی شهرکی (دانشجوی کارشناسی ارشد طراحی شهری، گروه شهرسازی، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه صنعتی جندی شاپور دزفول، دزفول، ایران)

چکیده:

افزایش امنیت محیط شهری در راستای بهبود کاربری فضای شهر مهم‌ترین رویکردی است که جامعه‌های مدرن در زمینه فرهنگی، علوم اجتماعی، مدیریتی، اقتصادی و طراحی محیط بدان توجه دارند. لذا برای افزایش آن بایستی معیارها و استانداردهای مختلفی در طراحی فضاهای شهر در نظر گرفت. رویکرد^۱ CPTED از جمله رویکردهایی است که بر کاهش جرم از طریق طراحی محیط تأکید دارد. محله سیاهپوشان واقع در شهر دزفول به عنوان یکی از قدیمی‌ترین محلات در شهر دزفول است و عدم توجه به کیفیت‌های محیطی موجب شده است که امنیت ساکنان بویژه زنان با مخاطره همراه گردد. بنابراین، هدف اصلی این تحقیق دستیابی به الگوهای خاص افزایش امنیت زنان در فضای شهر، حضور فعال‌تر آنان در سطح شهر، و ایجاد حس تعلق خاطر نسبت به محله است. فرضیه این پژوهش این است که به نظر می‌رسد تفاوت قابل توجهی در اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر امنیت شهری زنان وجود دارد. در این پژوهش سعی شده است با تکیه بر روش توصیفی تحلیلی و استفاده از داده‌های اسنادی، مرور متون، برداشت‌های میدانی و توزیع پرسش‌نامه سطح امنیت محله، همچنین استفاده از نرم‌افزارهای SPSS 22، Google Earth و GIS 10.8 تجزیه و تحلیل شود. نتایج آزمون رگرسیون چندگانه حاکی از آن است که شاخص «دسترسی» با بتای ۰/۲۸۷ بیشترین اثرگذاری را بر امنیت ادراک شده زنان در محله سیاهپوشان دارد. دیگر شاخص‌های پژوهش، به ترتیب «قلمروگرایی»، «نظارت طبیعی»، «حفاظت از فعالیت» و «مدیریت و نگهداری» با بتای ۰/۲۸۵، ۰/۲۵۳، ۰/۲۳۸ و ۰/۲۲۱ متغیرهای اثرگذار بر متغیر وابسته پژوهش ارزیابی شده‌اند.

واژه‌های کلیدی: امنیت محیطی، بافت فرسوده، دزفول، رویکرد CPTED، محله سیاهپوشان.

* نویسنده رابط: m.lorzangeneh@aui.ac.ir

۱- مقدمه و بیان مسئله

در جهان معاصر حضور بانوان در اماکن عمومی، به یکی از مهمترین عوامل کیفیت‌سنجی این فضاها بدل شده است. بنابراین، زمانی فضای شهری مناسب قلمداد می‌شود، که این فضا از نظر زنان مطلوب تلقی گردد (محسنی‌تبریزی و حسین‌زاده حسنی‌رودی، ۱۴۰۱). از طرفی ترس زنان از خشونت مردانه، و یا ترس از محیط، باعث شده است که زنان بیشتر از مردان نگران قربانی جرم‌شدن باشند (امانپور و همکاران، ۱۴۰۰). فضاهای شهری در دوران قدیم ایران واجد خصلت سازگاری میان فرم و کارکرد فضاها، و پراهمیت‌تر از همه معنای متمایز و منحصر‌بفرد فضاهای شهری بوده است. ساختار و بافت این شهرها امکان ایجاد فضاهای بدون‌دفاع را از بین می‌برد (طاهرخانی، ۱۳۸۱، ۹۵). نکته مهم آنست که فضاهای شهری نسبت به سایر فضاها قابلیت بیشتری برای وقوع جرایم و تخلفات و اعمال نابهنجار دارند. فضاهایی که عمدتاً به علت ساخت‌وسازهای نااندیشیده و بدون رعایت ضوابط و مقررات بی‌برنامه به وجود می‌آیند و با توجه به بافتار موجودشان و وضعیت کالبدی آنها، بستری جهت رخداد جرم و ایجاد ترس در فضاها را فراهم می‌آورد (طاهرخانی، ۱۳۸۱، ۹۰). بر این اساس، لازم به نظر می‌رسد تا برنامه‌ریزان و طراحان نه تنها به نیازهای عمومی و مشترک انسان‌ها توجه داشته باشند، بلکه توجه به نیازهای خاص افراد و گروه‌های اجتماعی را در فرهنگ‌های گوناگون مورد مطالعه قرار داده شود. در قرون اخیر توجه به رعایت حقوق زنان با توجه به ظهور جنبش‌های فمینیسم، طراحان شهری را برای بهبود وضعیت شهرها و بالا بردن امنیت زنان به تکاپو و اندیشیدن راه‌چاره واداشته است. همچنین، این امر نه تنها در حوزه امنیت زنان بلکه در تمامی ابعاد مورد توجه قرار گرفته است (خواجانه‌نوری و زارعی‌محمودآبادی، ۱۳۹۵). یکی از رویکردهای مطرح در شهرسازی رویکرد «پیشگیری جرم از طریق طراحی محیط» جهت افزایش امنیت در فضاهای شهری است (Cozens et al, 2005). این رویکرد، فرم و کالبد شهری و ارتباط آن با جرایم شهر را مورد بررسی قرار می‌دهد. طراحی و استفاده متناسب و مفید از محیط شهری می‌تواند به کاهش ترس از بزهکاری و پایین آمدن میزان وقوع جرم و جنایت و بالا بردن کیفیت زندگی منجر شود. جوهر این نظریه طراحی و مدیریت محیط کالبدی جهت کاهش فرصت برای وقوع جرم است. که بر اساس فرضیاتی است که ساکنین را پیش از آنکه جرمی را مرتکب شوند وارد یک مرحله منطقی در اتخاذ تصمیم می‌کند (Crowe & Fennelly, 2013). همچنانکه در طراحی محیطی این باور وجود دارد که رفتار انسان می‌تواند تحت تأثیر محیط قرار گیرد. این تئوری به دنبال این است که از طریق برنامه‌های کاربری اراضی و طراحی محیط، میزان جرایم را کاهش و امنیت را در دل برنامه‌ها قرار داده و رضایت ساکنین را افزایش دهد (Prevatt, 1998). عطف به موضوعات گفته‌شده در سطور بالا،

هدف این پژوهش ارزیابی امنیت زنان در بافت فرسوده شهر دزفول است. به منظور موردپژوهی این مطالعه کوشش می‌شود تا شاخص‌های مؤثر بر افزایش امنیت محیطی از دیدگاه زنان در محله سیاه‌پوشان مورد بررسی قرار گیرد. در همین راستا سؤالات ذیل مطرح می‌گردد:

۱. ارتباط بین قومیت‌های مختلف زنان و میزان رضایت‌مندی از امنیت در محدوده مطالعاتی به چه صورت است؟
۲. چه ارتباطی میان شاخص‌های امنیت محیطی و رویکرد CPTED در محله سیاه‌پوشان وجود دارد؟
۳. از دیدگاه زنان کدامیک از شاخص‌های مطرح شده در رویکرد CPTED سبب افزایش امنیت و کاهش ترس از وقوع جرم در محله سیاه‌پوشان می‌شود؟

۲- پیشینه و مبانی نظری پژوهش

۲-۱- زنان و فضای عمومی شهری

فضا و جنسیت دو شاخص جامعه هستند که در کنش و واکنش با یکدیگر می‌باشند. بر این اساس اهمیت دادن به ساختار جنسیت و نقش آن بر فضاهای شهر و طراحی شهری، از جمله اولویت‌های جامعه می‌باشد. آگاهی بر روابط فضا و جنسیت، برنامه‌ریزی و طراحی فضا مناسب‌تری را باعث می‌شود (فکوهی و همکاران، ۱۳۹۸). حضور فعالانه همه جامعه از جمله عوامل ارتقا کیفیت محیط زندگی شهری است. عدم درک صحیح طراحان کارآمد، همگانی بودن و همیشگی بودن این حضور را از دسترس خارج می‌کند. به بیان دیگر جذب افراد گوناگون جامعه و ایجاد محیط شهر پویا، مستلزم شناخت مخاطبان و نیازهای آنان است. نظر به اینکه زنان بخش بزرگی از افراد جامعه را شامل می‌شوند، نادیده گرفتن نیازهای‌شان در کارآمدی جامعه تأثیر به‌سزایی خواهد داشت. در جهان امروز توجه برنامه‌ریزان به مفاهیمی همچون عدالت جنسیتی، با تمرکز بر اهدافی چون کشف تجزیه و تحلیل و به چالش کشیدن اذهان و اقدام برای برنامه‌ریزی متعارف از منظر جنسیت است (صادقی و همکاران، ۱۳۹۵).

۲-۲- امنیت در فضاهای شهری

امنیت در فضا دارای دو شاخص ایمنی و امنیت است. ایمنی به عوامل محیطی که در صورت عدم رعایت شرایط مناسب موجب بروز حوادث می‌شود و خطر جان و مال ساکنین و رهگذرها را تهدید خواهد کرد، اطلاق می‌شود (Kelly & Crabtree, 2009). شاخص امنیت به جرم و بزه علیه افراد و اشخاص و اموال آنها اشاره دارد که در صورت عدم توجه و تأمین شرایط پیشگیری‌کننده، جان و مال حاضران، ساکنان و عابران را با خطر مواجه خواهد کرد. هر

فضای شهری امن در معنای کامل آن دارای این دو شاخص است. شرایط حاصل از فصل مشترک دو شاخص یادشده را می‌توان فضای امن شهری نامید (Rothrock, 2010). امنیت پیش‌نیازی مهم به‌منظور نیل به طراحی شهری موفق به‌شمار می‌رود. چرا که کمبود امنیت، در معرض خطر بودن، ترس از قربانی‌شدن، استفاده از قلمرو فضای عمومی و خلق فضاهای شهری موفق را مورد تهدید قرار می‌دهد (کارمونا، ۱۳۹۱، ۲۳۸). پژوهشگران و صاحب‌نظران متعددی در باب امنیت به پژوهش و بررسی پرداخته‌اند که از آن جمله می‌توان به جین جیکوبز، اسکار نیومن و بیل هیلیر اشاره داشت. به‌عقیده‌ی جیکوبز، برای حصول به طراحی واحد همسایگی موفق، نظارت بر حوزه‌های عملکردی و تعریف حوزه‌ها وجود داشته باشد و فرد در بین بیگانگان و غریبه‌ها احساس امنیت کند (جیکوبز، ۱۳۸۸، ۳۰). نیومن نیز برخی از این ایده‌ها را گسترش داد و به سه اصل عدم شناسایی، عدم وجود نظارت عمومی، و دسترسی به کانال‌های فرار را در تدوین اصول ایده فضای قابل دفاع بکار گرفت (کارمونا، ۱۳۹۱، ۲۴۵-۲۴۴). نقاط مشترکی میان شیوه برخورد نیومن و «جلوگیری از جرم از طریق طراحی محیطی» وجود دارد. بدین معنا که هر دو بر حوزه‌بندی و ایجاد نظام مبتنی بر سلسله‌مراتب (منزوی و جدا) و شبکه بن‌بست‌ها تأکید دارند. درعین‌حال که هیلیر معتقد است که احساس امنیت از پس حضور انسان‌ها در فضاها به‌وجود می‌آید نه ممانعت از حرکت طبیعی‌شان (مودت و لرنزنگنه، ۱۳۹۹، ۸۵) و درست این فقدان جریان زندگی است که موجب شکل‌گیری فضاهای بی‌دفاع شهری می‌گردد (طاهرخانی، ۱۳۸۱، ۹۲). رویکرد پیشنهادی «جلوگیری از جرم از طریق طراحی محیطی» روش‌شناسی طراحی است که بر اساس آن با به کارگیری طراحی مناسب و هدفمند محیط انسان‌ساخت، معماران و برنامه‌ریزان شهری می‌توانند ترس از جرم و جنایت را کاهش و کیفیت زندگی را بهبود دهند (Cozens, 2018). این نظریه را نسل دوم از نظریه‌پردازان و طراحان محیط در مدل پیش‌گیری از جرم مطرح کرده‌اند. این نظریه بر این اصل استوار است که می‌توان با طراحی مناسب مناطق مسکونی و کار افراد از جرایم پیشگیری کرد (حشمتی و چاره‌جو، ۱۳۹۷). از این‌رو، این رویکرد در ارتقا کیفیت زندگی بسیار مؤثرست (Silve, 2019).

۲-۲-۲- رابطه بافت فرسوده شهری و افزایش جرم

شهر، همانند یک پیکر زنده به‌صورت طبیعی توان خودترمیمی دارد. اما همچون پیکری زنده، گاهی شرایطی بر آن حادث می‌شود که این قدرت را برای ترمیم از دست می‌دهد. لذا روند اضمحلال و فرسودگی طی شده و بافت، دچار فرسودگی می‌شود. بافت‌های فرسوده، بخش قابل‌توجهی از پهنه بسیاری از شهرهای کشور را تشکیل می‌دهد. به‌عبارت دیگر، می‌توان چنین بیان داشت، پهنه‌هایی از شهر که دچار افت شهری و تمرکز فضایی مشکلات شامل ابعاد،

فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی، کالبدی، محیط‌زیستی، آموزشی و ذهنی‌اند را بافت‌های رو به زوال، فرسوده و یا نواحی محنت‌زده شهر می‌گویند. این گونه بافت‌ها دچار کاهش و یا اختلال در کیفیت‌های کالبد و کارکردی خود گردیده‌اند (طاهری و همکاران، ۱۴۰۲). بدین ترتیب، این گونه بافت‌ها حضور انسان در فضاهای شهر را با مشکل روبه‌رو و یا مختل می‌کند. از بین رفتن خاطرات جمع و افول حیات شهری، که به از بین رفتن سرزندگی و نشاط بافت منجر می‌گردد، از عواقب افت شاخصه‌های کیفی در فضاهای شهری پهنه فرسوده است. به عقیده‌ی هیلیر مسأله قلمروپایی (علی‌الخصوص قلمروهای انسانی) که یکی از اصول نظریه نیومن است ارتباط میان رفتار و طراحی را بسیار تقلیل داده است. چراکه شواهد اندکی در خصوص طراحی و رفتار در جوامع انسانی وجود دارد. در عوض وی بر این باور است که جبرگرایی فضایی بهتر است جایگزین جبرگرایی معمارانه شود. زیرا هیلیر معتقد است نظارت همسایگان در طول یک مسیر، بسیار بااهمیت‌تر از دیده شدن هر نقطه از فضا توسط فرد است. فزون‌بران، در این رابطه، شواهد زیادی بین تنوع و کیفیت نظارت به عنوان ابزار جلوگیری از جرم وجود دارد که به تعداد ناظرین بستگی ندارد بلکه بیشتر به اینکه چه کسی و توسط چه کسی و در چه شرایطی نظارت شود ارتباط دارد (فرید طهرانی، ۱۳۹۰، ۳۵). مسأله‌ای که در بافتار بافت فرسوده، ترجمان خود را به صورت غریب‌گز بودن فضا و نظارت طبیعی ساکنان بر محله و آگاهی از وجود غریبه‌ها در محله نشان می‌دهد. که با حس خوشایند آشنایی با محیط و هماهنگی در ادراک، معنی آن شکل می‌یابد منجر به انسانی شدن فضا و برقراری ارتباطات، افزایش تمایلات افراد به حضور و بهره‌مندی از مکان می‌شود. این حس نقش مؤثری در جذب مخاطبان و انجام فعالیت در فضا را سبب می‌شود (فلاح و همکاران، ۱۳۹۶، ۱۶).

پیرامون موضوع پژوهش حاضر، در داخل و خارج از کشور پژوهش‌های بسیاری انجام پذیرفته است. به همین علت در این قسمت به اهم پژوهش‌های انجام شده در دو بخش داخلی و خارجی به شرح جدول شماره ۱ پرداخته می‌شود.

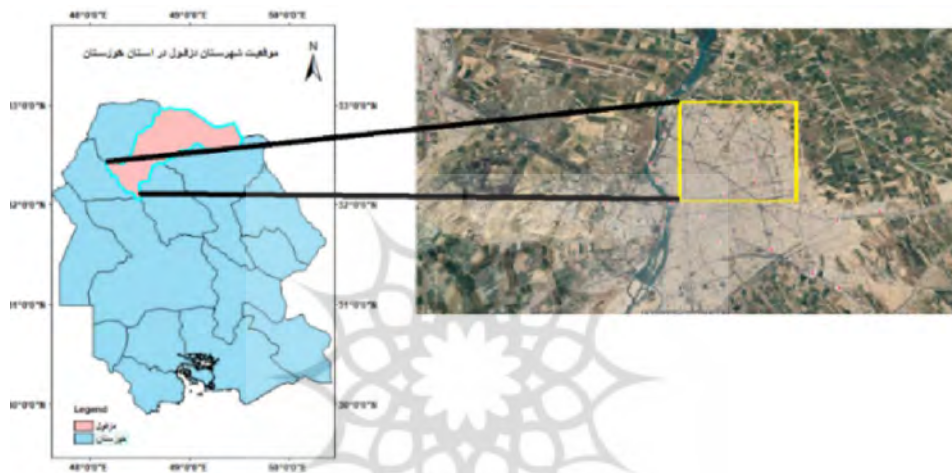
۳- روش تحقیق

۳-۱- منطقه مورد مطالعه

دزفول در جنوب غربی ایران با مساحت نزدیک ۴۷۶۲ کیلومتر مربع و جمعیت ۲۷۱۵۳۷ نفر در بخش جلگه‌ای استان خوزستان واقع شده است. دزفول به جهت عبور رود دز و پیشینه تاریخی‌اش از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. شهرستان دزفول از لحاظ وسعت دومین شهر بعد از اهواز در استان خوزستان می‌باشد. شهر یادشده از سمت شمال به استان لرستان، از شمال غربی به شهر اندیمشک، در سمت شرق دزفول به مسجد سلیمان و استان

چهارمحال و بختیاری و در جنوب، همجوار شهرستان شوشتر و از سمت غرب با شهرستان شوش هم مرز می‌باشد (مرکز آمار ایران).

منطقه مورد مطالعه (محلۀ سیاه‌پوشان) یکی از محلات واقع در شهر دزفول در استان خوزستان می‌باشد که به‌عنوان پرجمعیت‌ترین و یکی از قدیمی‌ترین محلات در شهر دزفول محسوب می‌شود این محله با داشتن بافت قدیمی، فرسوده (تصویر شماره ۱) و همچنین عدم‌توجه به کیفیت‌های محیطی از معضل کمبود امنیت و وقوع جرم رنج می‌برد، این درحالی است که محله از لحاظ تاریخ و قدمتی که درون کالبد خود داراست مستعد ناامنی و وقوع جرم است.

تصویر شماره ۱. موقعیت محله سیاه‌پوشان نسبت به شهرستان دزفول و استان خوزستان
مأخذ: نگارندگان

جدول شماره ۱. مطالعات داخلی و خارجی مرتبط با پژوهش

نویسنده	عنوان پژوهش	نتیجه و یافته‌ها
نصیری هنده خاله و همکاران (۱۴۰۱)	بررسی مؤلفه‌های کالبدی محیطی تأثیرگذار بر امنیت گردشگران در بافت‌های تاریخی شهر یزد	براساس نتایج پژوهش همه مؤلفه‌های کالبدی (کیفیت معابر، مبلمان و پوشش گیاهی، فرم و خوانایی بافت، تنوع کاربری و کالبدی) بر احساس امنیت گردشگران تأثیرگذار هستند. محاسبات نشان داد که متغیرهای فرم و خوانایی بافت با $\beta = 0.328$ و تنوع کالبدی و کاربری نسبت به سایر متغیرها پیش‌بینی‌کننده قوی‌تر هستند.
قشلاق‌پور و باباخانی (۱۴۰۰)	تحلیل عوامل پیشگیری جرم از طریق طراحی محیطی (CPTED) در مسکن مهر، مورد مطالعاتی: شهرک مهر شهرستان نظرآباد	پنج عامل نظارت طبیعی مردم در محیط شهری، همبستگی در اجتماع محلی، طراحی انسان محور، خدمت رسانی، و ارتقاء هویت‌مندی به ترتیب از عوامل تأثیرگذار بر بهبود امنیت در این شهرک هستند که می‌توان با برنامه‌ریزی و طراحی جهت تقویت شاخصه‌های هر یک از این عوامل، موجب ارتقاء امنیت ادراکی ساکنان شهرک مهر نظرآباد شد

نورائی (۱۳۹۸)	تعیین و بهبود محدوده‌های بالقوه وقوع جرم توسط رهیافت "جلوگیری از جرائم از طریق طراحی محیطی" (مطالعه موردی: محله همت‌آباد شهر اصفهان)	نتایج حاکی از آن است که باتوجه به رویکرد «جلوگیری از جرائم شهری با استفاده از طراحی محیطی» (شامل اصل «تقویت نظارت طبیعی» با ۴ سنجه، اصل «قابلیت کنترل دسترسی‌ها» با ۳ سنجه، اصل «تقویت قلمروهای طبیعی» با ۵ سنجه، اصل «حفظ و نگهداری از محیط» با یک سنجه و اصل «حمایت از فعالیت‌های اجتماعی سالم» با ۲ سنجه)، محله همت‌آباد دارای نقاط بالقوه بسیاری برای وقوع جرم است و ثانیاً در مجموع بر اساس سنجه‌های این رویکرد، این نقاط بالقوه برای وقوع جرم، در بدنه و حاشیه محله همت‌آباد اصفهان، و نه در مرکز این محله، قرار دارند و این موضوع به‌ویژه به دلیل کمبود قابلیت نظارت طبیعی، فعالیت‌های اجتماعی به‌هنگار و حفاظت و نگهداری از محیط در این محدوده‌ها است.
حسینی دیوشلی و کریمی آذری (۱۳۹۷)	ارزیابی مؤلفه‌های نظریه (CPTED) در پیشگیری از جرم (مطالعه موردی: مجتمع‌های مسکونی ابریشم، پردیسان و کاکتوس شهر رشت)	یافته‌های به عمل آمده حاکی از آن است که راهبردهای نگرش پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی (CPTED) مانند قلمروبندی، نظارت، کنترل ورودی و دسترسی‌ها و کیفیت محیطی، به ترتیب با ضرایب ۰/۴۶۴، ۰/۵۳۳، ۰/۵۶۱، ۰/۴۰۲ و سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ همبستگی مستقیم با پیش‌گیری از جرم دارند.
حشمتی و چاره جو (۱۳۹۷)	تأثیر کیفیت‌های محیط بر امنیت ادراک شده ساکنان، با تأکید بر مؤلفه‌های نسل اول و دوم CPTED نمونه موردی: محلات بافت فرسوده‌ی شهر سمنج	نتایج نشان داده‌اند حمایت از فعالیت‌ها و نظارت طبیعی با ضرایب بتای ۰/۲۶۵ و ۰/۱۶۷ و سطح معنی داری ۰/۰۰۰ از فاکتورهای نسل اول و آستانه ظرفیت و فرهنگ جمعی با ضرایب بتای ۰/۲۸۰ و ۰/۲۴۶ و سطح معنی داری ۰/۰۰۰ از فاکتورهای نسل دوم، بیشترین میزان اثرگذاری را داشته‌اند که لازم است برای برقراری امنیت لازم در این محلات به آنها توجه بیشتری شود.
(Cho et al, 2019)	طراحی یک سیستم روشنایی امنیتی پیوسته برای ایمنی عابر پیاده در شهرهای هوشمند	نتایج این پژوهش نشان داده است که فضاهای جرم‌خیز فضاهایی تلقی می‌شوند که روشنایی کافی را ندارند و همچنین از نظر فرم فضایی هندسه نامنتظمی دارند. بدین ترتیب، ساکنان به گوشه‌های پنهان و غیرقابل دید، معابر کم‌عرض و نقطه کور عدم امنیت بیشتری داشتند.
(Kondo et al, 2018)	مداخلات محله‌ای به منظور کاهش خشونت	نتایج این پژوهش نشان داد که اعمال اصول طراحی کالبدی به‌منظور کاهش جرم، در بازآفرینی فضاهای عمومی نمونه موردی پژوهش مؤثر واقع شده است. همچنین، ساکنان محله از امنیت برقرار شده‌ای پس از طراحی احساس رضایت دارند.
کلاتری و همکاران (۱۳۹۳)	رتبه‌بندی نواحی شهری بر اساس عوامل مؤثر در افزایش جرم (مطالعه موردی: نواحی منطقه ۶ تهران)	یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که در منطقه ۶ تهران مهمترین عوامل در افزایش جرم به ترتیب تأمین نشدن امنیت از طرف پلیس، نبودن روشنایی مناسب در شب و نحوه کاشت درختان در پیاده‌روهاست. ضعیف‌ترین عوامل نیز در افزایش جرم در این منطقه اندازه محله‌ها و نحوه پراکندگی مسکن در آنها و پس از آن میزان خانوارهای اجاره نشین و سطح تحصیلات ساکنین محدوده می‌باشد.

مأخذ: نگارندگان

۳-۲- ارزیابی و تحلیل داده‌ها

در این پژوهش به بررسی عوامل تأثیرگذار بر امنیت زنان محله سیاه‌پوشان دزفول، همچون کیفیت‌های محیطی و میزان تأثیر شاخص‌های رویکرد CPTED پرداخته می‌شود. بدین‌منظور، از منابع مورد نیاز در این پژوهش از توزیع پرسشنامه در منطقه، مصاحبه با بانوان ساکن در منطقه، برداشت میدانی و بررسی عوامل محیطی و کالبدی در بافت محله استفاده شده است. پژوهش حاضر، از نظر روش توصیفی، پیمایشی و بر اساس هدف کاربردی است. جامعه آماری در این پژوهش، ساکنان بخش شرقی محله سیاه‌پوشان (زنان) در گروه سنی ۱۱ سال به بالا دارای قومیت‌های مختلف است. در این پژوهش به بررسی عوامل تأثیرگذار در امنیت محله سیاه‌پوشان همچون کیفیت‌های محیطی و میزان تأثیر شاخص‌های «پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی» پرداخته شده است. در این پژوهش از توزیع ۳۰۵ پرسشنامه در محله، مصاحبه با بانوان مقیم محله، برداشت میدانی و بررسی عوامل محیطی و کالبدی در بافت محله بهره گرفته شد. در این پژوهش، از روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای استفاده گردید و نمونه‌های انتخاب شده به جامعه انتخابی تعمیم داده شد. پرسشنامه‌ها در ساعات مختلف در بین اقشار مختلف محله سیاه‌پوشان توزیع گردید و در نهایت از اطلاعات حاصل از پرسشنامه‌ها در منطقه مورد مطالعه و مشاهدات محله جهت تحلیل استفاده شد. پرسشنامه شامل پنج شاخص بوده و گویه‌های مناسب با شاخص‌ها در پنج دسته طبقه‌بندی گردید. ترتیب شاخص‌ها عبارتند از: (۱) شاخص قلمروگرایی (۲) شاخص نظارت طبیعی (۳) شاخص دسترسی (۴) شاخص مدیریت و نگهداری (۵) حمایت از فعالیت است. لازم به ذکر است، این شاخص‌ها، همان اصول نظریه طراحی محیط به‌منظور پیشگیری از جرم (CPTED) هستند.

۳-۳- جامعه آماری و حجم نمونه

جامعه آماری در این پژوهش ساکنان محله سیاه‌پوشان دزفول (زن و مرد) و شامل قومیت‌های مختلف است که طی آمار سال ۱۳۹۵ مرکز آمار ایران این محله شامل ۵۴۰۶ نفر (زن و مرد) است (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵). با توجه به جمعیت ۵۴۰۶ نفری محله سیاه‌پوشان دزفول و با دقت ۹۵٪ و سطح خطای ۰,۰۵ حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران معادل ۳۰۵ نفر برآورد گردید. در پژوهش حاضر، ۳۰۵ پرسشنامه در محله سیاه‌پوشان میان جامعه هدف توزیع و تکمیل گردید. به‌منظور تعیین مسائل و مشکلات احتمالی پرسشنامه و با توجه به وضعیت تحصیلی و فرهنگی منطقه مورد مطالعه و حصول اطمینان از قابل فهم بودن آن، پیش‌نویس آن مورد آزمون قرار گرفت. جهت بررسی میزان پایایی پرسشنامه‌ها از آزمون آلفای کرونباخ استفاده گردید. همسانی درونی این پرسشنامه نیز با توجه به ضریب آلفای کرونباخ

۰/۹۰۳ که بیانگر این مطلب است که سؤالات از پایایی مناسبی برخوردار است (جدول شماره ۲).

جدول شماره ۲. ضریب پایایی پرسشنامه

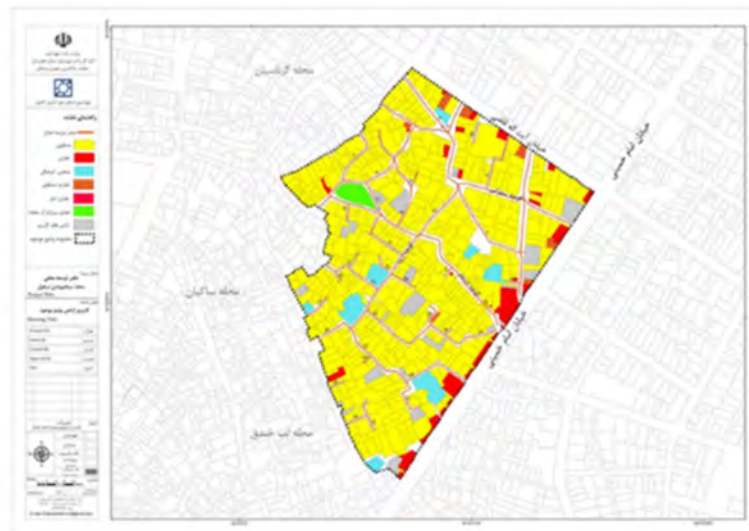
تعداد سؤالات	آلفای کرونباخ	آلفای کرونباخ استاندارد شده
۳۴	۰/۹۰۳	۰/۹۰۴

مأخذ: نگارندگان

۴- بحث و یافته‌های پژوهش

۴-۱- آمار توصیفی

در این قسمت به ارزیابی متغیرهای پژوهش به منظور سنجش هدف پرداخته می‌شود. محله سیاه‌پوشان حد فاصل خیابان امام خمینی و آیت‌الله قاضی به سمت کوچه‌های زیبا و سهرابی است. در مشاهدات و بازدیدهای میدانی مشخص شد که نورپردازی شبانه در این محله مناسب نیست. تجهیزات و تأسیسات روشنایی یا در محل دیده نمی‌شود یا در برخی جاها به‌ندرت مشاهده می‌گردد. این درحالی‌ست که خیابان‌ها و کوچه‌های تاریک خود به‌تنهایی می‌توانند عامل بروز جرم و بزه در محله باشند. علاوه بر آن، کیفیت روکش آسفالت خیابان‌ها و معابر و زیبایی و پاکیزگی محیط، وضعیت کف‌سازی پیاده‌روها و کیفیت جداره‌های ابنیه محله در وضعیت مناسبی نیست. همچنین، در سطح محله توجه کافی به تجهیز محیط به مبلمان شهری مانند صندلی جهت استراحت و فراغت، سطل‌های زباله جهت انباشت زباله‌های خانگی، نشده است. عدم تفکیک مناسب سواره‌رو از پیاده‌رو نیز در برخی قسمت‌های محله مشکلات تردد برای پیاده‌ها و احتمال ایجاد سانحه رانندگی برای سواره‌ها را در پی دارد. علاوه بر این، عملکرد و کاربری‌های متنوعی در سطح محله وجود ندارد (تصویر شماره ۲) و سرانه کاربری‌های مانند ورزشی، آموزشی، تجاری و فضای سبز بسیار کم است و توزیع مناسبی در سطح محله ندارند. به‌همین علت محله سیاه‌پوشان از فقدان زندگی شبانه و پویایی در فضاهای اش رنج می‌برد.

تصویر شماره ۲. نقشه کاربری اراضی منطقه مورد مطالعه مأخذ: نگارندگان

از دیگر موارد قابل توجه عدم خوانایی تابلوها و اعلانات عمومی است که می‌تواند در موارد اضطراری و اورژانسی برای مردم و نهادها مشکل‌ساز باشد. (تصویر شماره ۳).

تصویر شماره ۳. بافت فرسوده در محله سیاه‌پوشان مأخذ: نگارندگان

در جدول شماره ۳ رابطه بانوان با قومیت‌های مختلف ساکن در منطقه مطالعاتی (لر، فارس، عرب و سایر قومیت‌ها) با میزان رضایت‌مندی از امنیت مقایسه شده است. بررسی‌ها نشان می‌دهد که زنان از فرهنگ و قومیت (لر، عرب و فارس و گاه‌آافغانی) به‌طور کلی، امنیت محله را در حد متوسط ارزیابی می‌کنند و زنان لر با فراوانی ۴۸ درصد در مورد امنیت کم و بسیار کم و زنان فارس و عرب با فراوانی ۶۹ و ۴۷ درصد در مورد این سطح از امنیت با یکدیگر هم‌رای‌اند. همچنین، میزان حضور و فعالیت بانوان بدون ترس از وقوع جرم، بر اساس وضعیت تأهل در محله نیز مورد بررسی قرار گرفت. نتایج بیانگر رابطه‌ای معنادار بین وضعیت تأهل و

احساس ناامنی در محله است. همان طور که از مشاهده جدول شماره ۴ استنباط می شود زنان مجرد، همسر فوت شده و متارکه کرده نسبت به زنان متأهل احساس امنیت کمتری دارند و ترس از وقوع جرم در آنها بیشتر احساس می شود.

جدول ۳. ارزیابی امنیت در میان زنان در قومیت و فرهنگ مختلف

امنیت (درصد)				قومیت
کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	رضایت مندی
۴۸٪	۳۳٪	۱۹٪	۰	لر
۲۵٪	۴۷٪	۲۸٪	۰	عرب
۳۰٪	۶۹٪	۱٪	۰	فارس
۲۷٪	۴۱٪	۳۲٪	۰	سایر

مأخذ: نگارندگان

جدول ۴. ارزیابی وضعیت تأهل و فعالیت بدون ترس از وقوع جرم و ناامنی در منطقه مورد مطالعه

احساس امنیت				وضعیت تأهل
کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	مجرد
۲۵	۳۷	۰	۰	
۲۵,۷	۳۲,۹	۱۱,۴	۱۲,۵	متأهل
۱۴,۹	۵۰	۰	۰	متارکه کرده
۲۵	۲۵	۰	۵,۷	همسر فوت شده

مأخذ: نگارندگان

۴-۲- آمار استنباطی

در گام نخست با استفاده از آزمون پیرسون اقدام به بررسی داده های حاصل از پرسشنامه توزیع شده در محله شد و همبستگی متغیرها و مورد بررسی قرار گرفت تا میزان هم تغییری میان هریک از شاخص ها با متغیر وابسته شد مشخص شود. چنانچه سطح معناداری متغیرها کمتر یا مساوی ۰/۰۵ باشند به این معنی ست که دو متغیر سنجش شده واجد نوعی همبستگی هستند. در گام دوم متغیرها را وارد مدل رگرسیون چندگانه شد تا میزان تأثیرگذاری هر یک از متغیرها بر متغیر وابسته مشخص گردد (جدول شماره ۵). آنچه هویداست معناداری تمام

شاخص‌های سنجش شده می‌باشد. بدین ترتیب، تمامی شاخص‌ها در مدل رگرسیونی وارد گردید.

همچنین، شاخص‌های امنیت محیطی، به عنوان متغیرهای پیش‌بین وارد آزمون آماری هم‌خطی گردید تا وضعیت هم‌خطی بودن‌شان مشخص شود. دامنه تحمل تمامی شاخص‌ها بالای ۰/۵۰ و یا نزدیک به آن است (جدول شماره ۶). این مطلب به این معناست که رابطه هم‌خطی چندگانه میان شاخص‌های پژوهش وجود ندارد. به همین علت می‌توان تمامی شاخص‌ها و متغیرها را در مدل رگرسیون چندگانه وارد ساخت. در ادامه شاخص‌های پژوهش وارد مدل رگرسیون شده‌اند تا میزان ارتباط و تأثیرگذاری هرکی از آنها بر متغیر وابسته مشخص شود. به شرح جدول شماره ۷ خلاصه مدل رگرسیونی آورده شده است که بیانگر این مطلب است که شاخص‌های پژوهش چقدر قادر به پیش‌بینی تغییرات ایجاد شده در متغیر وابسته (امنیت محیطی) است. سطح همبستگی R در مدل رگرسیونی ۰/۹۸۹ است که مقدار بسیار مطلوب و بالایی است. همچنین، ضریب تعیین R^2 با مقدار ۰/۹۷۹ بیانگر این نکته است که ۹۷/۹ درصد از تغییرات امنیت محیطی در محله‌ی سیاه‌پوشان توسط اصول پنجگانه قلمروگرایی، نظارت طبیعی، دسترسی، حفاظت از فعالیت، و مدیریت و نگهداری پیش‌بینی می‌شود.

این میزان درصد قابل‌توجهی بوده و فزون‌بران، به معنای آنست که تمام عوامل مربوط به امنیت محیطی در این محله توسط همین اصول پنجگانه قابل پیش‌بینی است. در انتهای جدول شماره ۷ نیز آماره دوربین واتسون با مقدار ۱/۶۱۰ نشان داده شده است. اگر مقدار این آماره نزدیک به ۲ باشد، نشان از مستقل بودن باقی‌مانده‌ها دارد. پس بدین ترتیب، باز هم یکی دیگر از شروط مربوط به اجرای مدل رگرسیون برآورده شده است.

جدول شماره ۶. نتایج آزمون هم‌خطی متغیرهای امنیت محیطی پژوهش

متغیرهای پیش‌بین (امنیت محیطی)	دامنه تحمل (Tolerance)
قلمروگرایی	۰/۵۹۵
نظارت طبیعی	۰/۶۱۹
دسترسی	۰/۵۳۱
حفاظت از فعالیت	۰/۴۷۹
مدیریت و نگهداری	۰/۶۴۴

مأخذ: نگارندگان

جدول شماره ۷. خلاصه مدل رگرسیون و ضرایب تعیین پژوهش

همبستگی R	ضریب تعیین R^2	ضریب تعیین تعدیل شده	خطای استاندارد بر آورد	Durbin-Watson
۰/۹۸۹	۰/۹۷۹	۰/۹۷۹	۰/۰۱۹۱۲	۱/۶۱۰

مأخذ: نگارندگان

در ادامه به منظور تعیین سطح معناداری و تأیید مدل رگرسیونی اقدام به اجرای آزمون ANOVA شد. در صورت تأیید مدل خطی رگرسیون شاخص‌های پژوهش قادر به پیش‌گویی تغییرات به وجود آمده در متغیر وابسته پژوهش خواهد بود. جدول شماره ۸ نشانگر آن است که سطح معناداری با توجه به مقدار F برابر ۰/۰۰۰ است و این به این معناست که مدل خطی رگرسیون مورد تأیید است. با اتکا به این نتایج می‌توان چنین اذعان داشت که شاخص‌های پنجگانه پژوهش که منتج از اصول رویکرد CPTED اند بر متغیر وابسته پژوهش امنیت محیطی مؤثرند و می‌توانند تغییرات ایجاد شده در امنیت محیطی محله‌ی سیاه‌پوشان را پیش‌بینی کنند.

جدول شماره ۵. میزان همبستگی و معناداری شاخص‌های پژوهش با متغیر وابسته پژوهش

شاخص‌ها	همبستگی پیرسون	امنیت محیطی (CPTED)
محله به مثابه بستری برای وقوع رویدادها	Correlation	۰/۴۰۶
	Sig (2- tailed)	۰/۰۰۰
مداخله نهادهای توسعه	Correlation	۰/۴۴۷
	Sig (2- tailed)	۰/۰۰۰
همکاری ساکنین در نگهداری محیط	Correlation	۰/۴۰۷
	Sig (2- tailed)	۰/۰۰۰
مهاجرت ساکنان	Correlation	۰/۵۱۶
	Sig (2- tailed)	۰/۰۰۰
مشارکت برای ارتقا کیفیت محیط	Correlation	۰/۴۹۹
	Sig (2- tailed)	۰/۰۰۰
هویت تاریخی محله	Correlation	۰/۴۹۶
	Sig (2- tailed)	۰/۰۰۰
زیبایی بصری محله	Correlation	۰/۵۱۰
	Sig (2- tailed)	۰/۰۰۰
علاقه‌مندی به محیط محله	Correlation	۰/۴۴۰

۰/۰۰۰	Sig (2- tailed)		
۰/۴۵۹	Correlation	مطلوبیت امنیت محله	نظارت طبیعی
۰/۰۰۰	Sig (2- tailed)		
۰/۴۳۰	Correlation	تأثیر گردشگری بر روند مهاجرت محله	
۰/۰۰۰	Sig (2- tailed)		
۰/۴۶۴	Correlation	امنیت محیطی بخش‌های مختلف محله	
۰/۰۰۰	Sig (2- tailed)		
۰/۳۶۸	Correlation	تأثیر حضور پلیس بر افزایش امنیت	
۰/۰۰۰	Sig (2- tailed)		
۰/۴۱۸	Correlation	وجود زندگی شبانه	
۰/۰۰۰	Sig (2- tailed)		
۰/۴۶۴	Correlation	اشرافیت کسبه بر خیابان و پیاده‌رو	
۰/۰۰۰	Sig (2- tailed)		
۰/۴۷۶	Correlation	نظارت طبیعی ساکنان بر فضاهای محله	
۰/۰۰۰	Sig (2- tailed)		
۰/۴۸۸	Correlation	دسترسی به حمل‌ونقل عمومی	دسترسی
۰/۰۰۰	Sig (2- tailed)		
۰/۵۱۴	Correlation	خوانایی تابلوها و علائم راهنمایی در مسیر یابی	
۰/۰۰۰	Sig (2- tailed)		
۰/۵۲۳	Correlation	کمیت تجهیزات و مبلمان شهری در سطح محله	
۰/۰۰۰	Sig (2- tailed)		
۰/۵۵۵	Correlation	وضعیت مقیاس بناها و استقرارشان در محله	
۰/۰۰۰	Sig (2- tailed)		
۰/۵۶۸	Correlation	وضعیت نفوذپذیری ابنیه مسکونی در سطح محله	
۰/۰۰۰	Sig (2- tailed)		
۰/۵۴۹	Correlation	میزان ازدحام و شلوغی محله	
۰/۰۰۰	Sig (2- tailed)		
۰/۵۴۹	Correlation	وضعیت فضاهای بی‌دفاع در محله	
۰/۰۰۰	Sig (2- tailed)		
۰/۶۱۸	Correlation	امنیت شبانه محله	حمایت از فعالیت
۰/۰۰۰	Sig (2- tailed)		
۰/۵۹۰	Correlation	جذابیت مغازه‌ها و فروشگاه‌های محله	
۰/۰۰۰	Sig (2- tailed)		
۰/۵۳۴	Correlation	پاکیزگی محیط محله	
۰/۰۰۰	Sig (2- tailed)		
۰/۵۷۷	Correlation	میزان رضایت از زیست در محله	
۰/۰۰۰	Sig (2- tailed)		
۰/۵۴۳	Correlation	تأثیر رنگ‌آمیزی محیط بر احساس امنیت	

۰/۰۰۰	Sig (2- tailed)		
۰/۴۲۵	Correlation	وضعیت آلودگی صوتی در محله	
۰/۰۰۰	Sig (2- tailed)		مدیریت و نگهداری
۰/۴۳۲	Correlation	تأثیر نظم و شکل محیط بر احساس امنیت	
۰/۰۰۰	Sig (2- tailed)		
۰/۵۹۰	Correlation	میزان روشنایی محیط در شب	
۰/۰۰۰	Sig (2- tailed)		
۰/۳۵۲	Correlation	وضعیت تردد ساکنان در شب هنگام	
۰/۰۰۰	Sig (2- tailed)		
۰/۴۵۳	Correlation	وضعیت زمین‌های متروکه و ابنیه مخروبه در محله	
۰/۰۰۰	Sig (2- tailed)		
۰/۴۱۲	Correlation	وضعیت کیفیت تجهیزات و تاسیسات شهری در محله	
۰/۰۰۰	Sig (2- tailed)		
۰/۵۹۰	Correlation	میزان احساس نیاز به نوسازی و بازسازی ابنیه	
۰/۰۰۰	Sig (2- tailed)		

مأخذ: نگارندگان

جدول شماره ۸. آزمون ANOVA جهت تعیین سطح معناداری و تأیید مدل خطی پژوهش

سطح معناداری	F	جذر میانگین	درجه آزادی	مجموع مجذورات	مدل
۰/۰۰۰	۲۷۸۰/۲۴۷	۱/۰۱۶	۵	۵/۰۸۰	رگرسیون
		۰/۰۰۰	۲۹۹	۰/۱۰۹	باقیمانده
			۳۰۴	۵/۱۸۹	کل

مأخذ: نگارندگان

همچنین، برای فهم میزان و مقدار اثرگذاری هرکی از متغیرهای پژوهش بر متغیر وابسته ضرایب بتا مدل رگرسیونی محاسبه شدند که در جدول شماره ۹ آورده شده است.

جدول شماره ۹. برآورد رابطه میان متغیرها در مدل رگرسیونی پژوهش

متغیر وابسته	متغیر مستقل	بتا	خطای استاندارد	آماره آزمون	سطح معناداری
امنیت محیطی	قلمروگرایی	۰/۲۸۵	۰/۰۰۰	۲۳/۹۱۹	۰/۰۰۰
امنیت محیطی	نظارت طبیعی	۰/۲۵۳	۰/۰۰۰	۲۲/۵۹۵	۰/۰۰۰
امنیت محیطی	دسترسی	۰/۲۸۷	۰/۰۰۰	۲۵/۲۶۱	۰/۰۰۰
امنیت محیطی	حفاظت از فعالیت	۰/۲۳۸	۰/۰۰۰	۲۰/۵۲۶	۰/۰۰۰
امنیت محیطی	مدیریت و نگهداری	۰/۲۲۱	۰/۰۰۰	۲۱/۸۳۸	۰/۰۰۰

مأخذ: نگارندگان

نتایج نشانگر آنست که شاخص «دسترسی» با بتای ۰/۲۸۷ بیشترین اثرگذاری را بر متغیر وابسته پژوهش دارد. به ترتیب، دیگر شاخص‌های پژوهش، «قلمروگرایی»، «نظارت طبیعی»، «حفاظت از فعالیت» و «مدیریت و نگهداری» با بتای ۰/۲۸۵، ۰/۲۵۳، ۰/۲۳۸ و ۰/۲۲۱ متغیرهای اثرگذار بر متغیر وابسته پژوهش‌اند.

یافته‌های این پژوهش هم‌سو با پژوهش‌های (نصیری هنده خاله و همکاران، ۱۴۰۱؛ نورائی، ۱۳۹۸؛ Cho et al, 2019؛ Kondo et al, 2018) است. بدین معنا که شاخص دسترسی و گویه‌های مرتبط با آن تأثیرگذاری بالاتری نسبت به دیگر شاخص‌ها ارزیابی شده‌اند. و پیش‌گوه‌های بهتری برای سنجش امنیت محیطی در محله هستند. همچنین، یافته‌های پژوهش نشانگر آنست که برخلاف نتایج پژوهش‌های (قشلاق‌پور و باباخانی، ۱۴۰۰؛ حسینی دیوشلی و کریمی آذری، ۱۳۹۷؛ حشمتی و چاره جو، ۱۳۹۷؛ کلانتری و همکاران، ۱۳۹۳) مهمترین عامل مؤثر بر امنیت در محله‌ی سیاه‌پوشان به ترتیب شاخص‌های دسترسی، قلمروگرایی، نظارت طبیعی مردم، حفاظت از فعالیت‌ها و مدیریت و نگهداری است.

۵- نتیجه‌گیری و پیشنهادات

در این قسمت به پاسخ سؤالات ابتدای پژوهش اهتمام می‌گردد. باتوجه به سؤال اول «ارتباط بین قومیت‌های مختلف زنان و میزان رضایت‌مندی از امنیت در محدوده مطالعاتی به

چه صورت است؟» می‌توان چنین بیان داشت که بررسی‌ها نشان داد زنان ساکن در محله‌ی سیاه‌پوشان که از فرهنگ و قومیت‌های مختلف (لر، عرب و فارس و گاه‌آافغانی) هستند به‌طور کلی، امنیت محله را در حد متوسط ارزیابی می‌کنند. در معنایی دیگر، زنان لر با فراوانی ۴۸ درصد در مورد امنیت کم و بسیار کم و زنان فارس و عرب با فراوانی ۶۹ و ۴۷ درصد در مورد این سطح از امنیت با یکدیگر هم‌رای‌اند.

در پاسخ به سؤال دوم پژوهش، «چه ارتباطی میان شاخص‌های امنیت محیطی و رویکرد CPTED در محله سیاه‌پوشان وجود دارد؟» می‌توان چنین پاسخ گفت که تمامی شاخص‌های امنیت محیطی که همگی مستخرج از اصول پنجگانه رویکرد CPTED اند با متغیر وابسته پژوهش ارتباط معنادار دارند. بدین ترتیب، با تغییر هریک از آنها، تغییراتی بر متغیر وابسته که همان امنیت در محله‌ی سیاه‌پوشان است ایجاد خواهد شد.

همچنین، در پاسخ به سؤال سوم پژوهش، «از دیدگاه زنان کدام‌یک از شاخص‌های مطرح شده در رویکرد CPTED سبب افزایش امنیت و کاهش ترس از وقوع جرم در محله سیاه‌پوشان می‌شود؟» می‌توان چنین پاسخ گفت که از دیدگاه زنان ساکن در محله سیاه‌پوشان و عطف به نتایج مدل رگرسیون شاخص «دسترسی» با بتای ۰/۲۸۷ بیشترین اثرگذاری را بر متغیر وابسته پژوهش یعنی امنیت دارد. به‌ترتیب، دیگر شاخص‌های پژوهش، «قلمروگرایی»، «نظارت طبیعی»، «حفاظت از فعالیت» و «مدیریت و نگهداری» با بتای ۰/۲۸۵، ۰/۲۵۳، ۰/۲۳۸ و ۰/۲۲۱ متغیرهای اثرگذار بر متغیر وابسته پژوهش‌اند.

- در ادامه به‌منظور افزایش امنیت در سطح محله‌ی سیاه‌پوشان پیشنهاداتی چند ارائه می‌گردد:
- ایجاد فعالیت‌های جاذب جمعیت در سطح محله و فضاهای آن
- ایجاد و رونق فعالیت‌های تجاری و ۲۴ ساعته در امتداد مسیرهای اصلی محله‌ی سیاه‌پوشان
- ایجاد بستری جهت مشارکت زنان و ساکنان محله به‌منظور ارایه راهکارهای طراحی و ایجاد تنوع و تمایز در ابنیه محلی
- افزایش نظارت غیررسمی و مکانیکی
- قرارگیری درب‌ها و پنجره‌ها به سمت خیابان و فضاهای عمومی
- استفاده از جدارها و نماهای فعال به جای دیوارهای بی‌روح
- امکان نظارت شبانه‌روزی از طریق استفاده از دوربین‌های مدار بسته و کنترل ورود و خروج افراد غریبه

- افزایش نظارت رسمی در محله و نظارت بر مکان‌های عمومی از طریق استخدام نگهبان و گشت پلیس
- استفاده از تجهیزات مکانیکی سیستم‌های روشنایی مناسب
- استفاده از نورپردازی مناسب فضاهای عمومی
- افزایش نظارت بر معابر و دسترسی‌ها به منظور کاهش مکان‌های اختفاء
- تعمیر یا حذف تجهیزات آسیب دیده
- ذخیره و انبار تجهیزات نگهداری محیط به منظور اقدام فوری در موقع لزوم
- استفاده از مصالح مقاوم یا با قابلیت تعمیر فوری مکان‌یابی تابلوهای اطلاع رسانی از لحاظ قابلیت دید
- آموزش زنان جهت شناسایی موقعیت‌های خطر
- ایجاد محیط‌های مخصوص بانوان مانند پارک و ورزشگاه بانوان امکان حضور زنان در جشن‌هایی که مختص بانوان است.
- آموزش به مردان جهت حفظ حقوق بانوان جهت بالا بردن امنیت زنان

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

منابع و مآخذ:

۱. امانپور، سعید، سعیدی، امید، و رضوی، سیده معصومه. (۱۴۰۰). سنجش واکنش زنان به مزاحمت‌های اجتماعی هنگام استفاده از وسایل حمل‌ونقل عمومی در کلان‌شهر اهواز. پژوهش‌های جغرافیای برنامه‌ریزی شهری، ۹(۲)، ۵۰۷-۵۲۸
doi:10.22059/jurbangeo.2021.316091.142
۲. جیکوبز، جین. (۱۳۸۸) مرگ و زندگی شهرهای بزرگ آمریکایی. ترجمه حمیدرضا پارسی، آرزو افلاطونی. تهران: دانشگاه تهران، موسسه چاپ و انتشارات.
۳. حسینی دیوشلی، سید فرگل، و کریمی آذری، امیررضا. (۱۳۹۷). ارزیابی مؤلفه‌های نظریه (CPTED) در پیشگیری از جرم (مطالعه موردی: مجتمع‌های مسکونی ابریشم، پردیسان و کاکتوس شهر رشت). مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی، ۱۳(۳)، ۷۴۵-۷۶۰.
۴. حشمتی، سمیه، و چاره‌جو، فرزین. (۱۳۹۷). تأثیر کیفیت‌های محیط بر امنیت ادراک‌شده ساکنان، با تأکید بر مؤلفه‌های نسل اول و دوم CPTED نمونه موردی: محلات بافت فرسوده شهر سنندج. پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی ایران، ۷(۳)، ۸۳-۱۰۰
doi: 10.22108/ssoss.2019.115637.1377
۵. خواجه نوری، بیژن، و زارعی محمودآبادی، علیرضا. (۱۳۹۵). رابطه سرمایه اجتماعی و جرم جوانان مورد مطالعه: جوانان شهر یزد. پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی ایران (پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی)، ۵(۱)، ۱-۱۴.
<https://sid.ir/paper/509167/fa>
۶. صادقی، سبحان، اردکانی، سهیل و ذاکر حقیقی، کیانوش. (۱۳۹۵). ارزیابی عوامل مؤثر بر تأمین امنیت شهری به منظور افزایش حضور بانوان در فضاهای عمومی شهری (مطالعه موردی: پارک ساعی تهران). هویت شهر، ۱۰(۳)، ۶۵-۷۴.
۷. طاهرخانی، حبیب الله (۱۳۸۱)، ایجاد فضاهای قابل دفاع شهری، فصلنامه مدیریت شهری، شماره ۹، بهار ۱۳۸۱
۸. طاهری، زهرا، نعمت‌اللهی، زهرا، و مدنی، سید حمزه. (۱۴۰۲). بررسی رابطه بین فضای کالبدی-اجتماعی شهر و احساس امنیت (نمونه موردی: شهر قزوین در سال ۱۴۰۰). جغرافیا و آمایش شهری منطقه‌ای، ۱۳(۴۶)، ۸۵-۱۱۴
doi: 10.22111/gaij.2023.42750.3041
۹. فرید طهرانی، سایه (۱۳۹۰)، ترس در فضای شهری، انتشارات آرمانشهر، چاپ اول.

- فکوهی، ناصر، نرسیسیانس، امیلیا، و ایمانی، نفیسه. (۱۳۹۸). جایگاه فضاهای اوقات فراغتی تفکیک شده جنسیتی در برساخت هویت دختران: مطالعه بوستان نرگس قم. پژوهش‌های انسان‌شناسی ایران، ۹(۲)، ۵۷-۸۱. doi:10.22059/ijar.2019.78311
۱۰. قشلاق پور، سهیل و باباخانی، ملیحه. (۱۴۰۰). تحلیل عوامل پیشگیری جرم از طریق طراحی محیطی (CPTED) در مسکن مهر، مورد مطالعاتی: شهرک مهر شهرستان نظرآباد. معماری و شهرسازی آرمان شهر، ۱۴(۳۶)، ۱۶۱-۱۷۵. doi:10.22034/aaud.2021.222768.2152
۱۱. کلانتری خلیل آباد، حسین، اردلانی، روناک، سراجی، سروه، و پوراحمد، عطیه. (۱۳۹۲). برنامه‌ریزی فضاهای امن شهری مبتنی بر تفکیک جنسیتی با رویکرد CPTED (نمونه موردی: محله فرهنگیان، شهر بناب). مطالعات شهر ایرانی اسلامی، ۱۲(۱)، ۱۵-۲۶. <https://sid.ir/paper/477445/fa>
۱۲. کارمونا، م. هیت، ت. اک، ت. تیسدل، ا. مکان‌های عمومی، فضاهای شهری: ابعاد گوناگون طراحی شهری، مترجمان: دکتر فریبا قرائی و دکتر مهشید شکوهی و دکتر زهرا اهری و دکتر اسماعیل صالحی، تهران: دانشگاه هنر تهران، چاپ دوم، ۱۳۹۱
۱۳. محسنی تبریزی، علیرضا و حسین زاده حسنارودی، الهام. (۱۴۰۱). تبیین رابطه بین کنترل اجتماعی و احساس امنیت زنان. مطالعات راهبردی علوم انسانی و اسلامی، ۴۲(۴)، ۱۷-۲۶.
۱۴. مودت، الیاس، و لرزنگنه، مجتبی. (۱۳۹۹). نقش ساختار شبکه معابر شهری در شکل‌گیری فضاهای بی‌دفاع شهری نمونه موردی: محله قطارچیان شهر سنندج. فصلنامه پدافند غیرعامل، ۱۱(۳)، ۷۹-۹۱.
۱۵. نصیری هنده خاله، اسماعیل، حکمت نیا، حسن، جلالیان، اسحاق، رضاعلی، منصور، و جمالی هنجنی، فهیمه. (۱۴۰۱). بررسی مؤلفه‌های کالبدی - محیطی تأثیرگذار بر امنیت گردشگران در بافت‌های تاریخی شهر یزد. کاوش‌های جغرافیایی مناطق بیابانی، ۱۰(۱)، ۱۰۱-۱۱۹.
۱۶. نورائی، همایون. (۱۳۹۸). تعیین و بهبود محدوده‌های بالقوه وقوع جرم توسط رهیافت "جلوگیری از جرائم از طریق طراحی محیطی" (مطالعه موردی: محله همت‌آباد شهر اصفهان). مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی، ۱۴(۳)، ۶۹۷-۷۱۵.
۱۷. فلاحت، محمدصادق، کمالی، لیلا، و شهیدی، صمد. (۱۳۹۶). نقش مفهوم حس مکان در ارتقای کیفیت حفاظت معماری. باغ نظر، ۱۴(۴۶)، ۱۵-۲۲.
۱۸. مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵. [/https://www.amar.org.ir](https://www.amar.org.ir)

19. Cho Y, Jeong H, Choi A, Sung M. Design of a Connected Security Lighting System for Pedestrian Safety in Smart Cities. *Sustainability*. 2019; 11(5):1308. <https://doi.org/10.3390/su11051308>
20. Cozens, P. M., Saville, G., & Hillier, D. (2005). Crime prevention through environmental design (CPTED): a review and modern bibliography. *Property management*, 23(5), 328-356.
21. Cozens, P., McLeod, S., & Matthews, J. (2018). Visual representations in crime prevention: exploring the use of building information modelling (BIM) to investigate burglary and crime prevention through environmental design (CPTED). *Crime Prevention and Community Safety*, 20, 63-83.
22. Crowe, T., & Fennelly, L. (2013). *Crime prevention through environmental design*. Elsevier.
23. Kelly, Eric Damian, Crabtree, Dain (2009), *Securing The Built Environment: An Analysis Crime Prevention Through Environmental Design*, Ball State University, Muncie, Indiana.
24. Kondo MC, Andreyeva E, South EC, MacDonald JM, Branas CC. Neighborhood Interventions to Reduce Violence. *Annu Rev Public Health*. (2018) Apr 1;39:253-271. doi: 10.1146/annurev-publhealth-040617-014600. Epub 2018 Jan 12. PMID: 29328874.
25. Prevatt, J. S. (1998). *Crime Prevention Through Environmental Design (CPTED) and the role of facilities planning in force protection*. FLORIDA UNIV GAINESVILLE.
26. Rothrock, S. E. (2010). *Antiterrorism design and public safety: reconciling CPTED with the post-9/11 city* (Doctoral dissertation, Massachusetts Institute of Technology).
27. Silva, S. C. G. (2019). *Geografia da (in) segurança nos municípios do Quadrilátero Urbano-Barcelos, Braga, Guimarães e Vila Nova de Famalicão* (Doctoral dissertation, Universidade do Minho (Portugal)).

پښتونستان د علومو او مطالعاتو فرېشنې
پرتال جامع علومو او مطالعاتو